

SØRVESTEN

Medlemsblad for Norges Handikapforbund Sørvest, Rogaland og Hordaland | 0216 13. årgang |

Fikk drømmen oppfylt

Side 4

Wings for Life

Side 8

Er jeg annerledes

Side 18

**Kan nano-
teknologi
redde
verden?**

Side 12



Foto: Grete Bekkelund

ANSVARLIG UTGIVER

Norges Handikapforbund
Sørvest
Østre Nesttunvei 20,
5221 Nesttun
Postboks 93, Nesttun,
5852 Bergen
Tlf: 950 26 526
E-post: nhf.soerwest@nhf.no

ANSVARLIG REDAKTØR

Kjell Inge Bringedal

REDAKTØR

Rolf Østbø

REDAKSJON

Egil Hope
Rolf Østbø

UTGIVELSER

Bladet kommer ut
4 ganger i året

ANNONSER

Bell Media AS

LAYOUT OG TRYKK

Kai Hansen Trykkeri

OPPLAG

2.800



Like før Sørvesten går i trykken får vi melding om at flere hundre båtflyktninger er savnet i Middelhavet etter at nok en smuglerbåt har kantret. Båten, eller mer presist en balje uten motor, med nesten 700 mennesker ombord, ble tauet av en annen båt. Det er FN's høykommissær for flyktninger som melder dette.

Malmö 1945

Den svenske byen Malmö sommeren og høsten 1945. Endelig er verdenskrigen slutt, og flere ganger om dagen blir løslatte fanger hentet med ferger fra flere steder i Europa, til Sverige som under krigen har vært nøytralt.

Over 15 000 mennesker av ulike nasjonaliteter kommer med det lille de har, underernærte, vanskjøttede og syke. Ansikter flere tusen anonyme ansikter. De er overlevende fra krigen i de tyske konsentrasjonsleirene som tar sine første skritt i plutselig uventet frihet!

Hos enkelte ser en glede, men også forvirring, og i blant bare sorg. Det er som om noen ansikter sitter fast i grusomhetene de har vært gjennom, mens man i andre aner håp for framtiden.

Disse beskrivelsene er hentet fra et program jeg så på svensk TV nylig, i forbindelse med at det er 70 år siden andre verdenskrig tok slutt.

Norge 2016

Det er de «samme» ansiktene vi ser i nyhetene hver dag - flyktninger som kommer til et nytt land i Europa, og Norge. Menneskene som kommer hit får en blandet mottakelse. Noen ser terrorister og lykkejegere i flyktninger, andre er reelt bekymret for hvordan det skal gå hvis regjeringen gir opphold til for mange, og flere personer og organisasjoner går aktivt inn for å hjelpe alle som får oppholdstillatelse i Norge.

Da regjeringen la fram forslaget til statsbudsjett i fjor høst sa statsminister Erna Solberg og finansminister Siv Jensen at de regner med at tilstrømmingen av asylsøkere de neste seks årene vil koste den norske stat minst 85 milliarder kroner. Sørvesten har ingen forutsetninger for å tvile på realiteten i dette, men vi reagerer på at det blir satt opp et Flyktningeregnskap, uten at det også blir presentert en oversikt med en inntektsside.

Sørvesten mener dette illustrerer en uheldig side ved regjeringens politikk. For bare få år siden ville det vært utenkelig å karakterisere mennesker som en kostnad. Ordet Asylregnskap har også fått innpass i det norske språket, som om vi ikke har plikt til å ta imot mennesker i nød? Folk på flukt kommer ikke fordi de vil, men fordi de må. Da er kostnad uvesentlig.

Jeg skjønner at et slikt utsagn kan virke



Rolf Østbø
rolf.ostbo4@gmail.com

FRA REDAKTØREN

provoserende på enkelte, noen vil til og med kalle det radikalt, og radikale endringer gjør folk usikre. Men samfunnet kollapset ikke da slavene ble satt fri i USA, og forfallet satte ikke inn da kvinner fikk stemmerett...

Vellykket integrering

Fra tidlig på 1800-tallet og fram til 1950 utvandret halve Norges befolkning til USA. Noen av dem var lykkejegere, men også mennesker som flyktet for i det hele tatt å bevare liv og forstand.

Bare de siste tiårene har Norge og andre europeiske land mottatt store antall flyktninger. Etter amerikanernes krigføring i Vietnam og krigen i det tidligere Jugoslavia, kom det flere titalls tusen flyktninger fra Vietnam og Bosnia hit. Integreringen av disse har vært meget vellykket med høy deltakelse i både yrkes- og samfunnsniv.

Odins soldater

For få måneder siden patruljerte Odins soldater i norske byer, kledd i sorte hettegensere med vikingsymboler på ryggen. Gruppens formål var å «beskytte» sine landsmenn mot det de mener er en økt risiko som følge av innvandring.

Heldigvis medførte interne stridigheter at den innvandreriendtlige gruppen, forhåpentligvis for godt, forsvant fra både gater og medier.

Odins soldater tror åpenbart at eddadiktene, vår kanskje beste kilde til å forstå den norrøne mytologien, har noe med nordisk nasjonalisme å gjøre.

Men ifølge Snorre Sturlason kommer Odin fra samme sted som en stor del av dagens innvandrere, nemlig Asia, og den Odin vi møter i Håvamål, sier at vi ikke skal avvise fremmede. Tvert imot, han lærer oss å ta vel imot dem. Odin sier:

*Driv ikkje gjøn med ein gjest,
jag han ikkje på dør,
vis dei vansæle miskunn.*

Stort vakrere kan det ikke sies!

Endringsagentene

Vel tre måneder etter den første «Endringsagent»-samlingen, som du kunne lese om i forrige Sørvesten, var agentene samlet igjen i begynnelsen av mai, for å jobbe videre med årets store organisasjonsprosess.

TEKST: IDA C. FRENG
FOTO: SISSEL EIDHAMMER

Denne gangen var det SWOT-analyse og skriveverksted for NHF's samfunnsoppdrag som stod på programmet - ingen liten oppgave på bare to seminardager. Først ut var imidlertid en innledning fra regissør Kjersti Horn. Hun la særlig vekt på at man må akseptere sin funksjonsnedsettelse og reflektere over den, for så å snu den til et fortrinn.

– Da jeg gikk gravid med nummer to, sa jeg til folk at jeg håpet at jeg fikk et barn som var som meg - bare for å se reaksjonen, fortalte hun. Horn var i tillegg åpenhjertig om egen ungdom, og det hun opplevde som mangel på de viktige samtalene: samtaler om seksualitet, kjærlighet og om man kunne håpe å finne noen som elsket en. Hun var i tillegg krystallklar på at funksjonsnedsettelsen er en viktig del av hennes identitet. Etter innlegget ble det rom for spørsmål og refleksjon, og nestleder i NHF Toril Heggen Munk kommenterte at mennesker som er født med en funksjonsnedsettelse ofte virker som om de har lavere selvtillit enn de som har fått den senere i livet, for eksempel ved en skade. Kan det skyldes at sistnevnte ikke identifiserer seg med sin funksjonsnedsettelse, undret hun? Etter en lang og åpenhjertig samtale, der Horn fikk medlemskap i Handikapforbundet som innledergave, var det duket for den første av de to store oppgavene: SWOT-analysen.

SWOT

Den korte betegnelsen står for styrker, svakheter, muligheter og trusler (strengths, weaknesses, opportunities and threats). Leder i NHFU Oslo Henriette Nielsen holdt en kort og konsis innledning om hva hun ser på som organisasjonens svakheter og styrker.

– Vi har en utfordring i synkende medlemstall og høy gjennomsnittsalder.



Regissør Kjersti Horn fikk fart på refleksjonene blant endringsagentene med sitt ærlige og åpne innlegg.

I tillegg kan det virke som om vi av og til vedtar handlingsplaner og andre planer for planens skyld, men vi er ikke like gode på gjennomføring. Jeg savner mer utadrettet virksomhet, sa hun.

Helt svart er imidlertid fremtiden ikke, Nielsen kunne peke på viktige styrker også:

– Politikerne stoler på oss, og det er tyngde i navnet vårt. Organisasjonen har sett verdien av ungdommen, og gir oss hjelp og støtte til å komme på fote igjen. Vi må heller ikke glemme våre viktige internasjonale prosjekter, og at vi er gode på samarbeid og allianser, påpekte hun.

SWOT-analysen er et strategisk planleggingsverktøy som kan brukes for å vurdere styrker, svakheter, muligheter og trusler i organisasjonen. Analysen tar for seg interne og eksterne faktorer som kan hjelpe eller true din bedrift i forhold til å nå sine mål. Endringsagentene ble delt inn i grupper, og jobbet med resultatene av arbeidet som er gjort

ute i organisasjonen siden sist. SWOT-analysen vil bli presentert i neste runde med endringsagentene «ute i felten».

Samfunnsoppdrag

Dag to sto den kanskje største oppgaven hittil for døren: starte skrivingen av NHF's samfunnsoppdrag. Seansen ble innledet med skriveverksted, ledet av NTB Arkitektst-frilanser Aage Rognsaa, som utfordret agentene til å leke seg med ord og uttrykk, finne nye og spennende måter å uttrykke våre verdier og saker på, og rett og slett leke seg litt med retoriske grep. I gjennomgangen etter gruppearbeid ble det rom for både ros, godlynt humring og en og annen aha-opplevelse av eget og andres stoff. Prosjektkoordinator Ragnhild Heggen skal i ukene fremover sammenfatte gruppenes arbeid, og så skal resultatene igjen spres ut til fjern og nær i organisasjonen - før endringsagentene møtes igjen i slutten av oktober for den siste fellessamlingen.

INNHold

Endringsagentene	3	Kan nanoteknologi redde verden?.....	12	NHFU	22
Drømmen ble oppfylt	4	USA funker for funkiser.....	16	Kryssord.....	26
Oljemuseet i Stavanger	6	Er jeg annerledes?.....	18	Nytt fra NAV	27
Wings for Life.....	8	Jorden rundt på 8 minutter.....	20	Med relativt få ord.....	28
Velkommen til Ridderdagene	10	Kystmuseet i Øygarden.....	21	Kontorets spalte	29

Drømmen ble oppfylt!

At 16 år gamle **Ane Stangeland Øvstebø** har fått egen bil av NAV er meget gledelig; både for henne og familien! Tenåringen har en sammenlagt diagnose som gjør at hun har kroniske smerter, tar mye medisiner og bruker elektrisk rullestol. Det siste er ofte avgjørende i forhold til å bli tildelt bil med rullestolheis.

TEKST: ROLF ØSTBØ. FOTO: ANDERS MINGE

Hennes sykdomshistorie skiller seg uansett ikke stort fra andre som kommer i samme kategori, og som får vedtaksbrev fra NAV om at bil er bevilget.

Anes bønn

Likevel; da saken ble gjort kjent og publisert i Stavanger Aftenblad for omlag ett år siden, skjønte vi at hennes bønn om hjelp til et verdig liv måtte få en lykkelig slutt!

Anes historie rørte ved mange, og også NAV, representert ved avdelingsdirektør Odd Petter Berntsen, ville se med «nye» øyne på saken ettersom avslaget var anket.

Vel kan NAVs regler og tolkningen av disse oppfattes som stivbeinte og til tider særdeles kompliserte å forholde seg til, men det får da være grenser!

På NAVs premisser?

Vi har allerede nevnt søkerens sterke smerter, og som en følge av dette og liten bevegelsesfrihet var Ane sjelden ute av huset. Det kostet rett og slett for mye krefter for tenåringsjenta som mesteparten av tiden lå på sofaen med støtte til hode og nakke for å unngå de verste smertene.

Her er vi ved kjernen av problemet med NAVs søknadsprosesser. En



bilsak kan ta flere år fra søknaden blir innlevert til endelig vedtak foreligger. I løpet av denne tiden blir all kontakt mellom statsbedriften og søkeren gjort med brev/korrespondanse eller med telefon, hvis saksbehandler velger å ringe tilbake på søkerens forespørsel. Slik skal det selvfølgelig ikke være!

Viktig å balansere!

Samtidig synes jeg det er viktig å forsøke å balansere dette. NAVs saksbehandlere jobber under sterkt og vedvarende press. På den ene siden skal de gjøre en god og riktig jobb i forhold til arbeidsgiver, men også i forhold til mennesker de skal forholde seg til når det gjelder generelle forespørsler og søknader. Det sier seg selv at det er vanskelig å utføre dette til alles tilfredsstillelse.

De aller fleste i NAV gjør også en veldig god jobb, og jeg tror ikke de får den rosen mange av dem fortjener.

NHF reagerte

Norges Handikapforbund reagerte også på avslaget Ane fikk. Forbundsleder

Arne Lein påpekte blant annet at det kunne se ut som NAV hadde behandlet søknaden etter det gamle regelverket.

- Det må de slutte med, tordnet Lein, og la til at hun åpenbart hadde krav på bil i klasse 2 i forhold til det nye regelverket som nylig var vedtatt i Stortinget.

NAV argumenterte videre med at Ane kunne få med seg nødvendig utstyr i en tilhenger, og at hun alltid har med seg ledsager som kan hjelpe henne fordi hun ikke er gammel nok til å kjøre bil.

Hvis det var slik at Anes søknad var behandlet etter gjeldene regelverk, er ikke behandlingen av Anes søknad forsvarlig! Årsakene til det er flere. At NAV argumenterer med at søkeren kan få med seg nødvendig utstyr i en tilhenger, er oppsiktsvekkende, verken mer eller mindre! En slik påstand faller nemlig på sin egen urimelighet, fordi en med den minste kunnskap om Anes situasjon tilsier at hun ikke kunne håndtert en tilhenger. At NAV videre sier at søkeren har en viss gangfunksjon, er faktisk bare en del av Anes sammensatte utfordringer.

For Anes foreldre medførte avslaget at de fortsatt måtte demontere den elektriske rullestolen for å få plass i bilen hver gang Ane skulle gjøre et ærend. Men medieoppslaget førte heldigvis fram til slutt, og ganske nylig ble det kjent at «Ane jubler for egen bil.»

Hva skjedde egentlig?

Hva skjedde egentlig; hvorfor endret NAV syn og gjorde avslag til positivt vedtak? Etter fire års kamp, som innebar to søknader, to avslag og tre klager (!), endret NAV oppfatning og med et pennestøk ble Anes fortvilelse over dårlig livskvalitet snudd til glede og optimisme!

Det er faktisk ikke godt å si hva som har skjedd. NAV hevder at det var nye legeopplysninger som gjorde at søkeren fikk støtte til kassebil med rullestolheis. En lovendring kan også ha spilt inn, men i likhet med Anes mor, Kitty Stangeland Øvstebø, er Sørvesten av den mening at det var journalist Julie Teresa Olsens massive oppslag i Stavanger



Aftenblad i juni i fjor som fikk NAV til å gjøre retrett!

Mor Kitty mener det er trist at familien måtte henvende seg til avisen for å få publisitet om saken.

NAV som håndhever

Da den gode nyheten ble offentliggjort var det garantert flere som gledet seg med familien, og Anes første reaksjon var «Det er veldig kjekt å kunne komme seg mer ut. Nå kan jeg være mer sosial!»

Til Aftenbladet legger hun imidlertid til at «ting hadde kanskje vært annerledes om jeg hadde sluppet å vente i fire år. Da hadde jeg kanskje vært mer sosial og hatt flere venner rundt meg i dag.»

Sørvesten gleder seg stort med Ane og hennes familie, samtidig som vi er meget betenkt over NAVs måte å behandle søkere i bilsaker generelt.

Selvsagt er vi klar over at det ikke er NAV som utarbeider regelverket, men det er ikke til å komme fra at det er institusjonen NAV som administrerer og håndhever bilordningen.

Med lua i hånda

I klartekst betyr dette at det er på tide at de forskjellige avdelingene for bilsaker endrer sine rutiner og sørger for å gjøre seg bedre kjent med personer som går til det dramatiske skrittet det er for hver enkelt å starte en søknadsprosess.

Administrasjon og saksbehandlere vet at det er enkeltskjebner de har å gjøre med. Mennesker som på grunn av alvorlig sykdom eller ulykker er tvunget til «å stå med lua i hånda» og be om hjelp fra det offentlige.

Mennesker som aller helst hadde ønsket å ta seg til en bilforhandler å

kjøre den bilen de hadde råd til eller lyst på, men som på grunn av helsemessige årsaker likevel er avhengig av å få hjelp fra det offentlige.

Uforståelig

At NAV, uansett hvilke regler de må forholde seg til, ikke ønsker å ha et eneste personlig møte med søkere i bilsaker som normalt tar flere år å behandle er komplett uforståelig!

Uforståelig fordi få saker av en slik art kan bli behandlet rettfærdig så lenge saksbehandleren kun kjenner søkeren fra utfylte svar på ferdigutfylte spørsmål!

Uforståelig fordi hver søknad som kommer fra mennesker med sammensatte utfordringer, blir behandlet på det som for utenforstående kan se ut som et generelt grunnlag!

Dette har ikke noe med regler og søknadskriterier å gjøre. Jeg skjønner at det må utarbeides et regelverk i respekt over at hver søker som får et positivt vedtak koster staten mye penger. Men jeg etterlyser en menneskelig tilnærming til dette, en utstrakt hånd til mennesker som mest av alt har et ønske om å bryte en isolert tilværelse.

Det endte bra

Heldigvis endte denne saken bra! Riktignok etter en lang kamp, men når alt kommer til alt skal NAV ha ros for at de snudde i denne saken, og fordi de innså at et positivt vedtak var det beste og mest rettfærdige. Det har sikkert heller ikke vært enkelt at saken har versert i så stor grad i en av landets største aviser.

For Ane og hennes foreldre var dette det beste som kunne skje, og til dem er det bare å gratulere!

Oljemuseet i Stavanger

Norsk Oljemuseum i Stavanger er et moderne, interaktivt museum hvor du kan oppleve hvordan olje og gass ble til for millioner av år siden. Hvordan petroleum blir funnet og produsert og hva disse ressursene brukes til.

TEKST OG FOTO: EGIL HOPE

Fra de første plattformene

Ved presentasjon av originale gjenstander, modeller, film og interaktive utstillinger formidles historien om oljevirkosomheten på norsk kontinentalsokkel. Museet viser den historiske utviklingen fra de første plattformene som boret i Nordsjøen, via stål- og betongplattformer utviklet og bygget i Norge – til moderne, fleksible produksjonsskip og undervannssystemer som ser ut til å være framtidens løsning på norsk sokkel.

Ideen oppsto på 1970-tallet

Ideen om å etablere et dedikert museum for oljevirkosomheten i Stavanger oppsto allerede midt på 1970-tallet. Etter mange års tålmodig arbeid lyktes det i 1996 å fullfinansiere prosjektet til en kostnad på 165 mill. kroner. Byggearbeidene startet sommeren 1997, og ble åpnet av Hans Majestet Kong Harald 20. mai 1999.

Norsk Oljemuseum ligger i Stavanger sentrum, med adresse Kjerringholmen. Ved siden av museet ligger Geoparken. Blå promenade, som passerer museet, er et tusenårssted med en fire kilometers sammenhengende gangpromenade langs havnearealer og sjølinje, fra Bjergsted til Badedammen.

Promenaden er bygget med flat gatestein, der blå lys er felt ned i belegget og markerer kaikanten.

Tilrettelagt for rullestolbrukere

Museumsbygget med utstillinger og toaletter er tilrettelagt for rullestolbrukere. Det er mulig å låne rullestol i forbindelse med museumsbesøket. Her kan en vandre i dager. Mellom monterer med all verdens informasjon fra ressursene i hav og fra norsk kontinentalsokkel, modeller av skip, plattformer og innretninger. Alt av utstillinger er ikke mulig å komme til som rullestolbruker. Dykkerklokker, og noen andre innretninger har trappetilkomst. Opp i borretårnet er det heis. Her får en litt av følelsen av å være på en rigg. Sett av god tid ved besøk i museet, for her er mye informasjon og spennende utstillinger.

Utsikt til Ryfylke

Bølgen og Moi har restaurant i museet. Her er du velkommen om du ønsker en pizza, sandwich, en større lunsj, eller en full middag på kvelden. Restauranten har en fantastisk beliggenhet. Mens du som gjest nyter maten, kan du samtidig nyte utsikten mot havnebassenget i



Stavanger med Ryfylke, med sine fjorder og mektige fjell som bakteppe.

Geoparken

Like utenfor museet ligger Geoparken. Anlegget er utviklet som en eksperimentell bypark som tester nye former for gjenbruk av ideer, materialer og gjenstander fra oljeindustrien. Overflater og installasjoner i parken er bygget av resirkulerte og omformede elementer fra petroleumsindustrien. Disse elementene er hentet fra nedlagte oljefelt, offshorebaser, utstyrsleverandører og søppelplasser. Elementene brukes til å møblere oppholdssoner, en scene, installasjoner for lek og aktiviteter og til informasjonsformidling. Perfekt stopp for barna etter museumsbesøket, eller en pause for å få seg litt frisk luft. Godt besøk!

Foto: Marcel Leliénhof



Støtt oss i kampen
for å bevare
hjelpemiddelordningen

Send sms NHF til 2160 for å gi 80,-



Norges
Handikapforbund

Neste år skal Stortinget behandle spørsmålet om å overføre formidlingen av hjelpemidler fra staten til kommunene. Vi i Norges Handikapforbund mener en slik endring vil føre til større forskjeller og et dårligere tilbud. Derfor kjemper vi alt vi kan for å hindre at det skjer.

www.nhf.no/stott-oss

REKORDSTOR DELTAGELSE I STAVANGER!

Stavanger badet i sol og toppet listen som Norges varmeste by med hele 25,4 grader da det globale veldedighetsløpet **Wings for Life World Run** ble arrangert for tredje året på rad. Over 1200 deltagere stilte til start fra Vågen i Stavanger sentrum for å løpe til inntekt for forskning på ryggmargsskader.

Det globale veldedighetsløpet ble arrangert synkront på 34 steder i 33 ulike land, og hele 130,732 deltagere fra 203 nasjoner stilte til start for å konkurrerte mot hverandre i det globale løpet. Løpet har ingen en fast distanse, men mållinjen kommer bakfra i form av en bil, og i Stavanger var det komiker og programleder Else Kåss Furuseth som stilte som Catcher Car sjåfør for å jage deltagerne.

– Det var stor stas å ta over stafettpinnen etter Aksel Lund Svindal som var fjorårets sjåfør. For meg føltes det også naturlig å takke ja til å stille opp i et løp der jeg endelig få kjøre bil, forteller Kåss Furuseth lattermildt.



Noen av deltakerne som «løp for livet» i et sommerlig Stavanger!

Franske Yoann Stuck hadde tatt turen fra Lyon for å delta i Stavanger og løp hele 61,85 km før han ble tatt igjen av

mållinje bilen, og ble dermed kåret til nasjonal vinner av Wings for Life World Run i Stavanger. På kvinnesiden var det Nikolina Šustić fra Kroatia som stakk av med seieren da hun ble tatt igjen av Kåss Furuseth på 50.03 km ved Vigdelstranden.

NY VERDENSREKORD

Årets globale vinner Giorgio Calcaterra som løp i Milano ble tatt igjen etter hele 88,44 kilometer etter da å ha løpt i nøyaktig 5,5 timer. Med dette slo han Lemawork Ketamas tidligere verdensrekord med 8,54 kilometer. Årets kvinnelige vinner ble Kaori Yoshida fra Japan som ble tatt igjen etter 65,71 km.

Jarle Risa fra Undheim som har vunnet løpet to ganger tidligere, tok sin tredje seier i årets løp i Valencia med hele 65,51 km.

IDRETTSTJERNER VISER STØTTE

Flere norske og utenlandske idrettsprofiler var å se på startstreken i Stavanger blant de 1300 deltagerne,

“ Det er en fin sak å løpe for og det er et løp for et godt formål

Therese Johaug



Tove Bø viser stolt fram plakaten som viser at hun var beste kvinnelige rullestoldeltaker!

deriblant Therese Johaug, Heidi Weng, Tiril Sjøstad Christiansen, Nils Jakob Hoff, Jon Olsson, Mats Hatlem og Iivo Niskanen.

– Det er en fin sak å løpe for og det er et løp for et godt formål, forteller Therese Johaug som bikket inn 25 kilometer før hun ble tatt igjen av Kåss Furuseth i mållinje bilen. Therese løp sammen med langrennsvenninnen Heidi Weng som også ble tatt igjen etter 25 kilometer.

– Det var hardt og varmt men veldig gøy! Det var veldig god stemning rundt løypa med folk som heiet på oss hele veien, sier Weng som deltok for tredje året på rad.

Et skritt nærmere å finne en kur

Leif Arild Fjellheim, leder i Landsforeningen for Ryggmargsskade setter stor pris på at folk stiller opp både i Stavanger og over hele verden.

– Et arrangement som dette er ubetinget positivt, og er med på å skape oppmerksomhet rundt ryggmargsskader som vi er veldig takknemlige for. Alle som vil kan bidra på et løp som dette, forteller Fjellheim som var rørt over å se at hele 1200 deltagere hadde møtt opp.

Årets løp hadde også en tredobling av antall rullestoldeltagere. Blant rullestoldeltagerne var det Peter Funkqvist (med freewheel) og Terje Roel

som rullet lengst med henholdsvis 22.59 km og 18.11 km.

WENG ALLEREDE KLAR FOR 2017

100% av startkontingenten går direkte til stiftelsen Wings for Life som jobber med å finne en kur for ryggmargsskader. Allerede nå er det mulig å melde seg på neste års løp, som går av stabelen søndag 7.mai 2017.

– Det er bare å melde seg på, det er et gøy løp der bilen tar deg igjen og det er veldig god stemning i løypa, forteller Heidi Weng.

STIFTELSEN WINGS FOR LIFE

Alle inntektene fra løpet går uavkortet til Wings for Life, en stiftelse som finansierer forskning for å finne helbredende behandling etter ryggmargsskade. Det er anslått at 3 millioner mennesker verden over lever med ryggmargsskader. Hvert år øker antallet med 130 000. Hovedårsaken til skadene er trafikkulykker, sport- og arbeidsulykker, fall eller sykdom. Forskerne mener at det skal være mulig å finne en kur, og at det kun er et spørsmål om tid og ressurser.

www.wingsforlifeworldrun.com



Foto Jan Arne Dammen

Velkommen til Ridderdagene

Ridderdagene på Storedal (fra 19.-21. august)
inviterer til Erling Stordahls Minneritt lørdag 20. august.

TEKST OG FOTO: JAN ARNE DAMMEN

Ridderdagene på Storedal er en videreføring av Erling Stordahls filosofi om økt livskvalitet for funksjonshemmede gjennom aktiviteter i friluftsliv, kultur og natur.

I 1970 grunnla han Storedal Kultursenter. Erling grunnla også Beitostølen Helsesportssenter, og ikke minst skirennet «Ridderrennet». Han sto også bak «Ridderrittet», som opprinnelig var et sykkelritt for synshemmede med ledsagere.

Lørdag 20. august hedrer vi han under Ridderdagene med «Erling Stordahls Minneritt».

Sykelrittet har fire forskjellige distanser, er åpen for alle og arrangeres fra Storedal Kultursenter i Skjeberg. Rittet har vært arrangert tre ganger tidligere under Ridderdagene på Storedal, da som «Ridderrittet».

Påmelding og mer informasjon på vår hjemmeside: www.ridderdagene.no
Følg oss også på Facebook: Ridderdagene på Storedal
Mer informasjon kontakt Diane S. Hanisch på tlf. 950 49 055.



AssisterMeg sterk rygg og stort hjerte

AssisterMeg AS gir personer med funksjonshemninger skredder-
sydd assistanse uansett bakgrunn, funksjonsnivå, kulturtilhørighet,
språk eller religiøs tilknytning.

I samarbeid med brukeren finner vi assistenter med de egenskaper
og kvalifikasjoner som skal til for å gjøre hverdagen
enklere og hyggeligere.

Med AssisterMeg kan alle ha BPA. I samarbeid med brukeren kan vi påta
oss all administrasjon av ordningen, arbeidsgiveransvar, personal og
lønsadministrasjon, vikar ved fravær, turnuslister,
opplæring og oppfølging og m.m.

Kontakt:

Knud Holms gt. 3, 4005 Stavanger Tlf. 52 977 570
Strandgaten 6, 5013 Bergen Tlf. 55 612 002
Olav Trygvassonsgt. 8-10, 7011 Trondheim Tlf. 940 23 023
Storgaten 11, 2000 Lillestrøm Tlf. 940 07 914

post@assistermeg.no • bergen@assistermeg.no
www.assistermeg.no

Klart det er mulig!

Ta kontakt – vi gir nærmere informasjon om mulighetene for
funksjonshemmet ungdom å ta en fagutdanning!



HORDALAND
FYLKESKOMMUNE

Opplæringsavdelingen Fagopplæringskontoret

5020 Bergen
Telefon 55 23 90 00



VOSS KOMMUNE

www.voss.kommune.no

postmottak@voss.kommune.no

Støtter NHF's arbeid

*Sjekk inn.
Pust ut.*

DE HISTORISKE

1846 - 2016
170 år



HOTEL
ULLENSVANG

5787 Lofthus i Hardanger • www.hotel-ullensvang.no

VI ER HER.

SPV

SparebankenVest



TOTAL
COMMITTED TO BETTER ENERGY

Kan nanoteknologi redde verden?

Har forskerne funnet svaret på noen av kroppens gåter? Kan vi tro at denne nye teknologien kan tilføre oss materialer som skal «lære» kroppen å reparere det som allerede er skadet? Spørsmålene er mange. Vi håper at Sørvesten kan gi deg noen av svarene her.....

TEKST: ROLF ØSTBØ

Hun er norsk, heter Maria Strømme, og er Sveriges yngste professor i et teknisk fag. Faget er nanoteknologi, og den unge professoren mener at dette vil gi legevitenenskapen muligheter vi bare har kunnet drømme om! Hva er så disse



Maria Strømme

nano-greiene, det var i alle fall det jeg tenkte da jeg hørte om det for første gang.

Faktisk er det slik at mennesker som har vært lamme fra midjen og ned, har begynt å gå fordi det er blitt lagt nanostruktur inn i ryggmargen deres! Vi skal komme tilbake til det; først skal vi se nærmere på fenomenet nanoteknologi.

Bare fantasien som setter grenser

Nanoteknologer arbeider med utrolig små objekter, faktisk så små at det dreier seg om milliondeler av en millimeter. Ja, du leste riktig, det er snakk om så ørsmå deler at det egentlig er vanskelig å forstå.

Forskere har i lang tid forsøkt å finne ut om det er mulig å forandre materialers egenskaper, og det er i

jakten på denne hemmeligheten at nanovitenskapen har utviklet seg. For hvis en klarer å forandre et materials egenskaper, kan det brukes til så mye at det nesten bare er fantasien som setter grenser.

Den plagsomme tåken

Det viser seg nemlig at dette kan brukes til alt fra lagring av energi til skuddsikre vester, og blant mye annet også til å fjerne den plagsomme tåken i ishallen. Den som ofte er årsaken til at ishockeykamper må utsettes før banemannskapene har gjort sikten klar for dommere, ishockeyspillere og publikum. Hemmeligheten er altså å finne et middel som kan suge opp fuktighet!

Upsalite

Men har dette noe med medisin å gjøre?

Ja, fordi Maria Strømmes forskergruppe har oppdaget et stoff de kaller Upsalite, og ingenting suger fukt opp bedre enn nettopp dette stoffet, og det er her det medisinske kommer inn. Det er nemlig dette som kan hjelpe kroppen til bedre å ta til seg virkestoffene i medisiner!

For spesielt innvidde handler det om å få molekyler og atomer til å endre ulike materialers egenskaper, for oss andre holder det å vite at dette gir oss grenseløse muligheter innen medisinsk behandling, og spesielt innen kreftforskning har utviklingen skutt fart på grunn av denne nye teknologien!

Utviklingen har skutt fart

For sju til åtte år siden hevdet Strømme at utviklingen innen nanoteknologi kom

til å skje i raskt tempo. I dag mener hun at utviklingen har skjedd mye raskere enn noen kunne forutse, spesielt innen medisin!

Et bevis på det er at det i 2009 nesten ikke fantes godkjente «nano-produkter» innen kreftbehandling, i dag har Statens legemiddeltilsyn godkjent 18 produkter som er bygget på nanoteknologi!

Om å ta vare på gamle

Men hva med mindre alvorlige diagnoser som dukker opp etterhvert som befolkningen blir eldre? For nettopp det faktum at medisinerne vi trykker i oss i tide og utide (...) stadig blir bedre, blir verdens befolkning eldre i en takt som vi aldri har vært vitne til. Pessimistene (og de er vi mange av) mener at alle prognoser som går på

å ta vare på gamle (!), mennesker, vil ryke så det suser hvis denne utviklingen fortsetter. Derfor vil det være behov for å utvikle materialer som kan gjøre at alderdomssvakheter ikke inntre før noe senere i livet.

Hode, skulder, kne og tå

På meg virker det nesten hysterisk at en 70-åring skal ha like bra fysikk som en 40-åring. Men skal vi tro på forskerne som viser til at 40 prosent av befolkningen i enkelte europeiske land vil være over 60 år i løpet av de neste 30 årene, kan vi i alle fall ikke sette oss i en lenestol og tro at ting vil ordne seg av seg selv!

Enten vi liker det, eller ikke, må vi nok innse at en så stor del av befolkningen ikke kan få dyre proteser >>>

til å erstatte hode, skulder, kne og tå, på samme måte som at heller ikke alle kan være funksjonshemmede. Det er her nanoteknologien kan komme inn og endre vår hverdag.

Ungdomskilden?

Saken er, fremdeles ifølge professor Strømme, at kroppen enkelt skal kunne «bygges» om; kroppen skal selv læres opp til å forstå hva som skal gjøres!

Jada, dette er sikkert ABC for en nanoteknolog, men for en gammel bokhandler er det gresk. Uansett, det er her en vellykket kombinasjon av nanoteknologi og bioteknologi skal komme til sin rett.

Et spørsmål som da trenger seg på, er om en vellykket parring av disse to «logi'ene» vil kunne fungere som en ungdomskilde? Samme hva vi kaller det, er det visst sånn at denne nye teknologien skal kunne tilføre oss materialer som skal «lære» kroppen å produsere det som er blitt skadet. For eksempel brusk, skjelett og muskler, og har du diabetes, er det forskernes målsetting at kroppen selv skal kunne produsere insulin!

Science-fiction? Dette vitner definitivt mer om science enn fiction, for å si det sånn.....

Hva med hjernen?

Men hva med hjernen? Det har visst ennå ikke vært foretatt forsøk med den menneskelige hjerne, men laboratorieforsøk har resultert i at det allerede nå er mulig å «skape» nye hjerneceller. Målet er å lage nytt liv i hjernen, i den delen av hjernen som dør etter hjerneslag.

Dette er selvsagt mye mer komplisert enn å danne ny brusk, men også i hjernen er det, ifølge forskerne, rom for forbedringer når sykdom rammer.

Skal lamme kunne gå?

Het nye funn i USA viser at lamme personer har begynt å gå. Dette skal ha skjedd i fjor med fem personer som var lamme fra midjen og ned. Materialet fra disse forsøkene er ennå ikke blitt publisert, men en nanostruktur er blitt lagt inn i ryggmargen på det stedet skaden var.

De fleste av oss vet at hvis en er blitt lam, vil en forbli slik fordi nerver ikke kan vokse der det er blitt arrdannelser, noe som gjør at det ikke er sammenheng mellom nervene som er over og under skadestedet. Løsningen blir da

å oppdage et materiale som nerver trives å vokse i, og «stappe» det inn i skadestedet. Dette er blitt testet på dyr i lengre tid, med overraskende gode resultater!

Kreftbehandling egner seg best

Kreftbehandling er blitt nevnt, og kreft er kanskje den sykdommen som egner seg aller best til nanoteknologi-behandling. Når det gjelder akkurat denne sykdommen har en godt lokaliserte svulster eller metastaser, altså en svulst som har utviklet seg i ett organ men som opprinnelig stammer fra en opprinnelig svulst i ett annet organ.

“ Fordelen med nanoteknologi er at en kan legge inn kreftlegemidler nøyaktig der svulsten er, og slik kan en gi meget sterke doser som er i stand til å drepe kreftsvulstene.

Cellegiften som blir brukt ved behandling av sykdommen kjemper hele kroppen mot, derfor er det begrenset hvor mye cellegift kroppen tåler på grunn av bivirkninger. Er ikke doseringen riktig, vil den ikke hjelpe.

Fordelen med nanoteknologi er at en kan legge inn kreftlegemidler nøyaktig der svulsten er, og slik kan en gi meget sterke doser som er i stand til å drepe kreftsvulstene.

Alge med spesielle kvaliteter

Det Maria Strømme har fått mest oppmerksomhet for, var da hun som «nyutdannet» professor oppdaget at cellulosen i den grønne algen Cladophoria (som ellers er mest kjent for å grise til strendene våre), har helt spesielle kvaliteter! I og med at algen har veldig stor overflate, og Strømme allerede hadde kunnskap om at cellulosen i algen var blitt undersøkt som bindemiddel i piller, begynte hun å fundere om det på dette grunnlaget ville være mulig å lage et helt nytt batteri?

Superbatteriet

Da nyheten om at forskergruppen hadde ferdig en prototype av et batteri

bestående av ledende polymerer (som er et mangleddet objekt), litt saltvann og cellulose fra en alge- og at batteriet kan lades på ti sekunder, tok det helt av!

Tenk litt på hva en oppdagelse som dette kan bety for utviklingen av elbil-motoren ...

Men det er også negative ting forbundet med de fantastiske fremtidsutsiktene vi forbinder med nanoteknologi!

Sokker uten svettelukt?

Selv om det er mye som tyder på at nanoteknologi vil revolusjonere verden på samme måte som datateknologien har gjort, er det ennå mye forskning som gjenstår.

Bladet Forskning siterer Strømme på at nanoforskere er svært opptatt av at det bør komme et regelverk som hindrer farlige nanoprodukter fra å bli lansert på markedet. For eksempel synes hun at sokker som inneholder nanosølv for å unngå svettelukt er helt idiotisk!

Strømmes bekymring

Strømme frykter at nanosølv som puttes inn i nye produkter på markedet, i verste fall skal kunne føre til antibiotikaresistens, noe også forskning på feltet kan bekrefte. Saken er at hvis dette skjer, kan holdningen til nanoforskning spesielt og teknologien generelt, bli oppfattet som negativ!

Det hun imidlertid er mest bekymret over når det gjelder framtidsutsiktene er at de skandinaviske landene ikke skjønner betydningen av det industrieventyret dette kan føre til hvis, eller når, nanorevolusjonen skyller over oss. Selv om hun mener at Sverige stadig blir flinkere til å verne om nye tanker og ideer som ser dagens lys på landets universiteter, og at det kan være god økonomi i dette, er det fortsatt mange skjær i sjøen.

Særdeles lovende produkter blir kjøpt opp

Problemet er som regel at når noe virker særdeles lovende, blir det kjøpt opp av amerikanere eller kinesere. I så tilfelle er det ikke sikkert at førsteprioriteten er medisinsk forskning!

Maria Strømme, en av verdens ledende nanoteknologer, er krystallklar på at de nordiske landene bør samarbeide om å gå inn med langsiktig kapital med tanke på å bygge opp industri og bærekraftig økonomi på dette området.

Lev livet.



Foto: Christian Houge



BPA står for:

- Muligheten for å definere sin egen hverdag
- Ta styring og delta aktivt i samfunnet
- Leve et fritt og selvstendig liv
- Ta ansvar for sin egen tilværelse

Ulobas BPA handler ikke om pleie og omsorg, men om å ta kontrollen over sitt eget liv. Gi full likestilling og mulighet til å delta på alle samfunnsområder slik at hverdagen får en mening. **BPA** står for muligheten til å leve livet – helt og fullt!

Ta kontakt med oss på www.uloba.no eller ring oss på telefon 32 20 59 10.

USA FUNKER FOR FUNKISER!

Sørvestens redaktør Rolf Østbø og ledsager/kamerat Erlend Risvoll erfarte et det ikke byr på problemer å komme seg helt ut til de mange utkikkspunktene i Grand Canyon med rullestol.

Det er et paradoks at USA - et samfunn med enorme classeskiller, rasemotsetninger, stor grad av ulikhet og uten de velferdsordninger som preger den skandinaviske modellen - er Norge overlegen i holdninger knyttet til mennesker med nedsatt funksjonsevne.

TEKST: ROLF ØSTBØ

Med 50 delstater og et kontinent som strekker seg over flere tidssoner er det ikke rart at levekårene spenner over et vidt register, med mye større sosiale skillelinjer enn det vi er vant med. Men takket være en antidiskrimineringslov som fungerer, har mennesker med nedsatt funksjonsevne samme muligheter som andre til å ferdes overalt i samfunnet.

Inspirert av borgerrettskampen og Vietnam-veteranenes kampvilje, har funksjonshemmede kjempet fram Americans with Disabilities Act (ADA), som ble vedtatt i 1990. Jeg har vært i USA og sett med egne øyne hvordan loven fungerer; i alle fall når det gjelder universell utforming! Loven som bygger på The Civil Rights Acts fra 1964, tar utgangspunkt i at funksjonshemmede skal sikres samme rett som andre mennesker og gjelder både for offentlige instanser og private selskaper.

Amerikanske arbeidsgivere med mer enn 15 ansatte omfattes av loven som gir beskyttelse i forhold til ansettelser, internt opprykk og kompetanseheving. Selv om anti-diskrimineringsloven er vedtatt og satt ut i livet i Norge, er likevel norske og amerikanske arbeidsgivere underlagt forskjellige regimer. Først og fremst fordi det kan virke som amerikanske myndigheter og arbeidsgivere har en annen holdning til en del spørsmål knyttet til slike forhold enn deres norske kolleger.

I USA ser en at muligheter og ressurser som blir frigjort når mennesker som vil arbeide gis muligheter til det. I kapitalismens høyborg er en heller ikke blind (sic!) for at dette også er lønnsomt for næringslivet.

Etter at verdens første nedsenkede fortauskant ble markert i San Francisco allerede på 1960-tallet, har utviklingen vært enorm. Alt det som gjør det enklere å ta seg fram for funksjonshemmede er bestemt ved lov. Et eksempel på dette er at vi i Norge har parkeringsplasser som er reservert for funksjonshemmede. I USA er dette bestemt ved lov, noe som gjør at det praktisk talt ikke er noen som parkerer uten gyldig bevis! Rullestolbrukere kommer fram overalt!



Automater i forskjellig høyde gjør det mye enklere å ta seg fram kollektivt, og i motsetning til i Norge skal perrongen være parallell med toget slik at en kan rulle rett inn. De fleste innretninger på hoteller og overnattingssteder som er montert i ideell høyde for gående, er i tillegg plassert lavere for rullestolbrukere.

I skyskraperbyen Chicago erfarte jeg at det var lett å ta seg fram med rullestol. Nedsenkede fortauer på hvert gatehjørne, store trykknapper på trafikklysene, og egen rampe eller heisanordning på buss, taxi og elvebåt, noe som gjør offentlig transport til en fornøyelse! Billettautomater for tog og parkering montert i ideell høyde for gående, er også festet en meter lavere for rullestolbrukere; jo en skjønnere at amerikanere med nedsatt funksjonsevne blir respektert!

Skapte trafikkaos

I 1978 oppsto bevegelsen ADAPT (American Disabled for Accessible Public Transit), nærmest i frustrasjon over at det ikke var mulig å få myndighetene til å endre holdninger i forhold til mennesker med nedsatte funksjoner. Wade Blank, en tidligere aktivist fra borgerrettskampen, var sentral i bevegelsen fra første stund. I 1971 arbeidet Blank på en institusjon der han hadde forsøkt å bidra til å forbedre levekårene, spesielt for yngre beboere. Wade Blank innså imidlertid at institusjon som boform er uforenlig med personlig frihet og et verdig liv!

Som en følge av dette begynte Blank og hans medarbeidere å arbeide for det de kalte brukerstyrte tjenester. Etterhvert kom de fram til at offentlig kommunikasjon er nødvendig for at bevegelseshemmede skal kunne leve et selvstendig liv!

Å endre samfunnet gjennom «politikere vil sikkert hjelpe oss» er en illusjon, mente ADAPT, derfor valgte de en annen fremgangsmåte. Rullestolbrukere lenket seg fast til en buss, og dermed skapte de trafikkaos! Dette var i Denver, Colorado i 1978.

I flere år blokkerte aktivister fra bevegelsens medlemmer og sympatisører busser over hele USA for å vise at det var et stort behov for tilgjengelig transport for alle. Prisen for den sivile ulydigheten var at mange ble arrestert, men resultatet ble en lovgivning som krever at all offentlig transport skal være tilgjengelig for alle!

Grand Canyon

Arizona ble den 48. staten i USA i 1912, og slik vi har sett det i flere andre stater i denne delen av landet, var det spanjolene som først inntok området. Delstatens desidert største attraksjon er Grand Canyon, verdens største i sitt slag, omtrent 450 kilometer lang. Det storslåtte inntrykket forsterkes når vi ser ned i dype avgrunner, for i neste øyeblikk å oppleve klippeformasjoner formet gjennom millioner av år! Det er Colorado River som i tidens løp har formet Grand Canyon. Den har brukt én million år på å grave én meter og fra der vi står, er det 1000- tusen meter- ned til bunnen! Så det er bare å regne.

Området er meget godt lagt til rette for turisme og det er ingen problemer å komme seg helt ut på de mange utkikkspunktene med rullestol! Blant mange andre tilbud som helikoptertur for dem som tør det, eller fottur for dem som er spreke nok til det, går det også buss for dem som ønsker å få med seg et større område, og som overalt ellers er bussene tilgjengelige for rullestolbrukere!

Det er kanskje på tide å omskrive president Franklin D. Roosevelts slagord fra 1942, Look to Norway, og heller si Look to USA!

Er jeg annerledes?

Jeg er lei meg. Orker snart ikke å lese og høre om at vi er annerledes og har spesielle behov. Hvem er vi? Det er jeg og andre som har funksjonsnedsettelse. Sikkert i god mening er det blitt mer og mer vanlig å omtale oss som annerledes og med spesielle behov.



TEKST: LISBETH MYHRE
Foto: PETER AANES

Jeg blir lei meg og er redd for at dette virker mot sin hensikt. Vi ønsker å være borgere med samme muligheter og rettigheter som dere som ikke er funksjonshemmet - fremdeles. Av og til er det, heldigvis, andre som sier at det å omtale noen som annerledes ikke er greit, og hvis det tilføyes "med spesielle behov", tror flere at det fremmer avstand mellom mennesker.

Er jeg annerledes?

Jeg har en sjelden medfødt tilstand (sykdom sier noen) som påvirker blant annet kroppsform, bevegelsesmuligheter, hørsel og tenner. Jeg har behov for mat, drikke, kjærlighet, utdanning, arbeid, bolig, fritidsaktiviteter, helsetjenester, tannhelsetjenester og kontakt med andre mennesker og dyr. Jeg har fått utdanning, vært yrkesaktiv i 40 år. Jeg er gift, bor i leilighet sammen med mann og katt og vi har en hytte.

Har jeg spesielle behov?

Er jeg annerledes fordi jeg har feilstillinger i legger, lår og rygg og går ved hjelp av rullator? Er jeg annerledes fordi jeg bruker høreapparat? Er jeg annerledes fordi det hvite på mine øyne er blått? Dagens krav til perfekt kroppsutseende og krav om mye fysisk aktivitet passer nok dårlig for meg, men det er også andre som ikke løper på tredemølle og sykler Birken. Har jeg spesielle behov?

De og oss andre

Nei, mener jeg. Behovene er de samme som de fleste andre har. At jeg trenger tekniske hjelpemidler og tilgjengelighet til lokaler, butikker, leilighet og annet for å få dekket mine behov gjør ikke behovene spesielle.

Jeg har tro på at språkbruk skaper holdninger. Språkbruk skaper avstand mellom mennesker. Det er ikke uvanlig å se og høre at det skiller mellom "de funksjonshemmede" og oss (andre).

Folk er folk

Stolthetsparaden 2014 hadde "Folk er folk" som en av parolene. Slik er det, jeg er folk og det er også han eller hun som løper på tredemølle og/eller

sykler Birken. Vi har alle de samme grunnleggende behov.

Annerledes, smak på ordet. Opplevs det positivt eller tenker du at dette gjelder noe som er "mot normalt", som Leif Juster sa i en av sine berømte roller.

Fokusert på normalisering

Dette er et tema som har opptatt meg helt siden ansvarsreformen (også kalt HVPU-reformen) ble iverksatt for mer enn 20 år siden. Den gangen ble det fokusert på normalisering. Jeg husker jeg fikk tårer i øynene når noen av mine kollegaer i departementet snakket om normalisering som om mennesker med funksjonshemninger ikke var normale. Etter hvert forsto jeg at normaliseringsbegrepet ble brukt, hovedsakelig for å bedre og normalisere tjenester og levekår for utviklingshemmede.

Lavt verdsatt i samfunnet

Metoden "Verdsetting av sosiale roller" (VSR) ble tatt i bruk fordi personer som bedømmes som avvikende (annerledes), tildeles sosiale roller som

er lavt verdsatt i samfunnet. Målet for arbeid med VSR var å forhindre eller snu devalueringprosesser og hjelpe personer som var eller sto i fare for å bli devaluert, å oppnå roller som er verdsatt i samfunnet. Jeg opplevde at fagpersoner ble eksperter på normalisering, og at normaliseringen skjedde ut fra deres forestillinger om hva som er vanlig og alminnelig.

Nå kan vi også markere sjeldne diagnoser med Sjeldendagen. Jeg håper vi unngår å omtale mennesker med sjeldne diagnoser som annerledes.

Hva er best?

Tankegangen var sikkert godt ment, men å trekke konklusjoner om

hvordan livet burde være for en del av befolkningen uten å finne ut hva den enkelte har av ønsker, er ikke akseptabelt. Det er fortsatt slik at det ved tildeling av tjenester som praktisk bistand/BPA (Borgerstyrt Personlig Assistanse), støttekontakt og avlastning for å nevne noe, ikke alltid tas utgangspunkt i hva slags dagligliv personen ønsker, men hva fagpersonene mener er best.

Sjeldendagen

Nå kan vi også markere sjeldne diagnoser med Sjeldendagen. Jeg håper vi unngår å omtale mennesker med sjeldne diagnoser som annerledes. På storskjerm på sentralbanestasjonen vil det på Sjeldendagen, vises bilder av mennesker med sjeldne diagnoser. Det er folk i alle aldre og med ulike interesser. Håper det øker forståelsen for at vi er som folk flest – forskjellige. Det er faktisk normalt å ikke være helt lik alle andre.

En sjelden dag i år hadde som tema "En sjelden stemme" og jeg håper at våre stemmer ble tydelige og godt mottatt.

SYKKELGLEDE FOR ALLE!

EASY RIDER

hm
Hjelpemiddelspecialisten as



Den moderne utformede Easy Rider er en sykkel med et sete som tilbyr bedre komfort og støtte enn et vanlig sykkelsete. Det er plassert meget lavt for å gjøre inn- og utstigning enklere. Det lave tyngdepunktet gjør sykkelen ekstremt stabil og sikker. Konstruksjonen er utformet som en sportslig liggesykkel.

Den åpne seteløsningen, kombinert med avfjæring av rammen gjør Easy Rider til en komfortabel sykkel som tilfredsstiller de fleste behov. Easy Rider leveres med elektrisk hjelpemotor på 250W som standard. Vi kan også tilby Easy Rider spesialkonstruert for tunge brukere opp til 210 kg.



Parkeringsbrems

Fjæring i sete

Seteregulering

www.hjelpemiddelspecialisten.no - firmapost@hm-spes.no



JORDEN RUNDT PÅ 8 MINUTTER

REDIGERT OG TILRETTELAGT AV ROLF ØSTBØ

GAMLE TENNER FUNNET I KINA

Kinesiske forskere har nylig avdekket mennesketenner som er minst 80 000 år gamle. Funnet kaster nytt lys over menneskets tidlige historie. Tidligere har man trodd at menneskene utvandret fra Afrika for bare 60 000 år siden. Forskerne bak funnet i Kina påpeker overfor BBC at det er tenner etter det moderne mennesket det er snakk om.

VERDENS «MEKTIGSTE» PASS

Henley & Partners Visa Restrictions Index er en rangering av hvilke statsborgerskap som gir flest visumfrie reisemuligheter. Anno 2016 er det tyskerne som kan skilte med verdens «mektigste» pass, siden det gir dem muligheten til å besøke hele 177 land. Svenske pass tar andreplassen, med 176 visumfrie reisemål. Tredjeplassen, med tilgang til 175 land, ble delt mellom Frankrike, Storbritannia, Finland, Italia og Spania. Norge (172) er ett av sju land som deler sjetteplassen. Helt sist finner vi Somalia (31), Irak (30), Pakistan (29) og Afghanistan (25). (*National Geographic*).

AMSTERDAM

En fjerdedel av all transport i Amsterdam foregår på sykkel! I Oslo foregår bare 5 prosent av all transport på sykkel.

LADESTASJONER I LONDON

London har over 700 ladestasjoner til elbiler! Oslo har 326.

SLUTT MED HAKEKORS

Hakekorset blir fjernet fra japanske kart fordi det blir sett på som forvirrende og støtende for utenlandske turister, opplyser japanske myndigheter. Hakekorset har blitt brukt i flere århundrer som et religiøst symbol i hinduismen, buddhismen og enkelte andre religioner. På japanske kart brukes det for å vise hvor det ligger templer. (NTB)

SKIBAKKE I KØBENHAVN

En kunstig skibakke åpner i København i 2017 på toppen av et kraftverk som omdanner avfall til elektrisitet!

SELVLYSENDE KYR

Sjåfører i Gloucestershire kan få et veldig spesielt syn om nettene. De som styrer allmenningene Minchinhampton og Rodborough har planer om å male kyrne som beiter i området der med selvlysende maling. Slik vil de sørge for at kyr som går i veibanen, ikke blir påkjørt. Den seriøse avisen The Independent melder at idéen kommer fra Finland, der reinsdyr blir malt.

DET SKJEVE TÅRN I PISA

Siden det skjeve tårn i Pisa for over 12 år siden fikk forsterket fundamentet, har det ikke blitt skjevare! Det drøyt 55 meter høye klokketårnet i åtte etasjer ble bygd mellom 1173 og 1370 på gjørmete leirjord, og til tross for mange forsøk på å stabilisere det den gangen, lyktes det ikke. Først da John Burland ved Imperial College i London, og teamet hans, fjernet jord under fundamentet og bygde brønner for å regulere grunnvannet, ble tårnet stabilt!

KYSTMUSEET I ØYGARDEN



Fra Bergen kjører en vestover til Sotra, videre mot, og forbi Ågotnes, Rong, og til den gamle dampskipskaia i Ovågen, Øygarden, 48 km fra Bergen sentrum. En utrolig flott biltur over broer med sund og viker, langs lyngheier og vid utsikt over fjord og hav. Utstillingen *Hav og vind - Jord og eld*, viser hvordan kystfolket har brukt og nyttet naturen og ressursene ulikt gjennom tusenvis av år.

TEKST OG FOTO: EGIL HOPE

Museet formidler kunnskapen om hvordan menneskene i Øygarden har brukt naturen rundt seg til å skape seg et livsgrunnlag og dannet samfunn.

Godt tilrettelagt

Museet er godt tilrettelagt for personer med nedsatt funksjonsevne. HC-parkering like ovenfor inngangen. Hellelagt inngangsparti, godt med plass i resepsjon, i kafeen og praktisk handikoptoalett. Ta heisen opp i andre etasje til utstillingene. Også her



Her er et rikt utvalg av redskaper til fiske og fangst i fjordene og langs kysten.

med god plass, fine utstillinger med redskaper til fiske og fangst i fjordene og langs kysten. Garn og nøter, kiper, tønneverksted, kjøkken og stue er innredet så en får et godt inntrykk av hvor enkelt og spartansk en måtte leve før i tiden. Museet med sine utstillinger viser godt hvordan kystkulturen var før oljen kom. Vi kommer jo alle fra landet, så her er mye i utstillingene en kan nikke gjenkjennende til. Kinosalen har stoler som er fast montert, så rullestolbrukere blir sittende fremfor døren i kinosalen; Ikke særlig gunstig!

Trollprosjektet

Kystmuseet i Øygarden ble offisielt åpnet sommeren 1996. Øygarden kommune fikk fem millioner kroner øremerket til museumsbygg fra Trollprosjektet, altså utbyggingen av Europas største gassfelt til havs. Gaven var en konsekvens av de store endringene industriutbyggingen i kommunen har ført med seg.

Kystmuseet ble bygd som et regionalt museum for å formidle og dokumentere kystkultur. Siden åpningen har museet hatt fokus på kysten sin ressurs- og



energihistorie. Kystmuseet har fått et eldre steinsauuefjøs og et tørkehus for korn. I tillegg fikk museet ei 1700-tals sjøbu som ligg i Breivikssundet.

Helikopterulykken på Turøy

Museet har og en utstilling av båter, og har bygd opp en samling av båter og gjenstander. Kystmuseet er et økomuseum og har ansvar for og eier til sammen 14 bygg. Kommunen og næringslivet i regionen har gitt støtte til å bygge amfi og scene/kai som setter kystmuseet i stand til å arrangere større konserter.

På veien til Kystmuseet i Øygarden vil en passere forbi Turøy hvor den tragiske helikopterulykken fant sted i april i år.

Hei på deg!

NHFU står for Norges Handikapforbunds Ungdom og er ungdomsorganisasjonen til NHF – Norges Handikapforbund. NHFU består av fem lokallag og ett interimsstyre.

TEKST: MARIANNE KNUDSEN,
NESTLEDER NHFU



Målet vårt er å arbeide for et mer likestilt Norge, med de samme mulighetene for alle sammen. Dette gjelder både når det kommer til universell utforming, aktivitetstilbud, kollektivtransport, studentliv, arbeidsliv/utdanning, bolig og Brukerstyrt Personlig Assistanse og mye mer!

Fokus på det sosiale

Lokalt driver mange engasjerte ungdommer med mye forskjellig, for eksempel å holde foredrag for å utveksle erfaringer og kunnskap, vi står på stand, vi har temamøter, prater med politikere, skriver leserinnlegg, lager kampanjer, lager filmer, arrangere møter, kurs og turer! Det er også et stort fokus på det sosiale i NHFU og det er en arena der man kan møte og erfaringsutveksle med mange i samme situasjon. Det settes også stort fokus på det sosiale som filmkvelder, pizzakvelder, bowling, og hytteturer.

Storbyweekend

Ved å være med i NHFU får man ikke bare muligheten til å være med å forandre noe og gjøre noe av stor betydning for menneskene i samfunnet rundt deg, også deg selv. Man får erfaring som er nyttig for resten av livet. Vi reiser på turer som Storbyweekend hvor Funkisdagen arrangeres, vi er med på fagdager, kurs, idrettsdager med et viktig budskap og en drøm om å forandre verden. Du får venner for livet; herlige mennesker med glimt i øynene og en fantastisk giverevne, og ikke glem, vi har det morro! Fremover har vi i interimsstyret i NHFU bestemt at vi skal jobbe med BPA i 2016. NHFU skal også ha en del nasjonale kurs i nærmeste fremtid og også et landsmøtet etter sommeren!

Vil du bli med?

Har du lyst å bli med i NHFU bestemmer akkurat hvor mye du

vil engasjere deg å møte opp på selv. All informasjon om ulike arrangementer og aktiviteter får du vite av din lokallagsgruppe. For å finne den og kontaktinformasjon og annen informasjon går du inn på WWW.NHFU.NO også videre til REGIONSLAG.

Velkommen skal du være!

Du kan også melde deg inn i NHFU ved å sende SMS til 2160. Du kommer til å bli godt inkludert i ditt lokallag, i NHFU aksepterer vi deg som den du er! Noen lokallag har treff en gang i måneden, andre har annenhver uke og en gang i uka. Man trenger ikke å ha noe kunnskap fra før av, man lærer etter hvert. Hvis det er noe som helst du lurer på er det bare å kontakte oss på nhfu@nhf.no! Og følg oss gjerne på sosiale medier.

Velkommen skal du være!

ÅRSMØTET I NHFU

TEKST: SISSEL EIDHAMMER

Siden forrige utgave av Sørvesten har NHFU Sørvest arrangert årsmøte. I tillegg til årsberetning, regnskap og valg, fikk medlemmene høre foredrag med Mari Storstein og Salamatu (Sally) Kamara.

Mari viste sin film «Forestillinger

om frihet», og som ventet utløste den sterke filmen debatt. Salamatu (Sally) Kamara innfridde også forventningene og leverte, som vanlig, et inspirerende og engasjert innlegg!

Vi vil også gratulere det nye styret som ble valgt:

ANETTE TRANØY- leder

ALEXANDER PETERSEN - nestleder
BRAGE ÆSØY TITLESTAD
GINA EGGE
LIAN LEK
SEBASTIAN LITLERE
CECILIE N. AASLAND

Jeg vil minne om at NHFU Sørvest har opprettet en egen side på facebook; søk den gjerne opp for å følge med på det som skjer!

Dette skjer i NHFU Sørvest

Storbyweekend med funkisdagen 18.08 – 21.08. 2016. For tredje år på rad arrangerer vi storbyweekend, som i år blir arrangert i Stavanger med overnatting på Scandic Stavanger City. Dette blir arrangert i sammenheng med Funkisdagen som går av stabelen laurdag 20.08.

TEKST: ANETTE TRANØY

Det endelege programmet er ikkje heilt satt ennå, men vi kan lova:

- ✓ Ein Storbyweekend med spennande aktiviteter og utfluktar
- ✓ Sjølvsaugt deltaking på Funkisdagen mad konserter og aktivitetar
- ✓ God mat, nye bekjentskapar og masse sosialt samvær
- ✓ Det er rett og slett duka for ein variert og spennande weekend med masse kjekt!

- visa Kva NHFU står for og korleis vi kan utvikla forbundet.
- få fram kva for rolla personar med funksjonsnedsetting har i samfunnet i dag og korleis vi vil ha det i framtida.

Dato for dagen er ikkje klarert ennå, men vi kan lova ein dag med aktivitetar og masse kjekt!

I tillegg til dette vil vi delta på ulike samlingar!

NHFU Sørvest møter Lundheim folkehøgskule

Vi planlegg og et arrangement på Lundheim folkehøgskule, for deira elevar. Med dette arrangementet vil vi

- få meir fokus på interessedepolitikkk hos unge med funksjonsnedsetting – meir deltaking i råd og utval,

Følg gjerne NHFU Sørvest og funkisdagen på facebook. Vil du være med, vita meir eller har idear om ting vil kan arrangera, er du når som helst velkommen til å kontakta oss.



www.nav.no
Telefon 55 55 33 33



Tlf. 51 48 14 10 www.storstova.com

Storstova på Jæren
Arne Garborgsvei 32, 4340 Bryne



Alle som viser gyldig ledsagerbevis eller annen bekreftelse på at de kommer fra institusjon betaler for 1 billett og får 1 billett. Gjelder for alle forestillinger i Sandnes og Stavanger*

For mer informasjon ring 51 51 07 00
www.sfkino.no

*Gjelder ikke luksussalen

Seland Optikk
interlens
SANDNES • KLEPP • SOLA

Tlf. 51 69 58 90
Solakrossvegen 26, 4050 Sola

Roma - den evige stad

Alle veier fører til Roma, heter det. For mange og meg inkludert har det alltid vært en drøm å komme til Roma. Det skulle ta nesten 60 år før anledning bød seg for meg. I flere uker bygde det seg opp en spenning. Omsider skal jeg få oppleve Den evige stad!

TEKST OG BILDER: TORLEIF STØYLEN/ GOOGLE

Etter legenden ble Roma grunnlagt 21. april 753 f.Kr. av Romulus. Denne dato var basisen for den romerske kalender og den julianske kalender (ab urbe condita).

Spansketrappen og Peterskirken

Roma er nok kjent for den fantastiske arkitekturen som utviklet seg for snart 2000 år siden. Og som i så stor grad eksisterer den dag i dag. Alle har hørt om Colosseum som ble bygget i løpet av åtte år, Spansketrappen, den vakre Trevifontenen, og det utrolige Pantheon. Peterskirken, med sitt gulvareal på 21 477 kvadratmeter, er en av verdens største kirker, og en av Romas aller største attraksjoner! Listen kan gjøres uendelig, Roma blir man aldri ferdig med. En av våre fantastiske guider på turen nevnte at hun stadig «finner» nye små steder med mye historie. For en person som har lest sin historie og hørt om Cæsar – som vandret i gatene i Roma, og keiser Augustus som skrev ut manntall i hele verden. Verdens største Cirkus holdt forresten til i byen for nesten 2000 år siden.

Hvordan komme seg til Roma!

Det er daglig avganger fra Norge til Roma. Flere flyselskaper har Roma som destinasjon, men de aller fleste må nok belage seg på å reise via Gardermoen.

I vårt reisefølge denne gangen var det flere personer som hadde med egne rullestoler, både stor elektrisk rullestol og mindre manuelle. Assistansen til flyet på Gardermoen fungerte bra og alle kom seg hurtig og greit om bord. I Roma var det litt mer utfordrende. Det tok tid, først inn i en lastebil/ buss der sto egne rullestoler,

heis ned til bakken, deretter over i en maxitaxi der de ble kjørt til ankomsthallen. Dessverre fikk en av rullestolene en skade under transporten, men ved hjelp av noen penner og gaffateip fikk vi til en slags løsning og eieren av stolen ble ganske fornøyd med løsningen. Også på returen opplevde vi at det meste fungerte greit. Litt tregt gikk det i Roma, men det skyldes nok at betjeningen på flyplassen ikke var godt nok forberedt.

Hvordan komme seg fram?

For gående er det små problemer. Som en kuriositet er den største utfordringen den enorme mengden av turister som besøker Roma i sesongen. Som en anbefaling er nok tiden før mai og etter august den beste. Det er køer overalt, på restaurantene, på severdighetene i gatene og de mange utkikkspunktene.

For en person som kjører rullestol er utfordringene mange. Å trille på brostein er utfordrende. Brosteinen i Roma er flere hundre år gammel og det er ikke særlig sannsynlig at man legger ny asfalt opp på denne. Vil absolutt anbefale rullestol med store hjul og en god trykkavlastende pute for tur gjennom byen. Viktig også å gi seg god tid og ikke gjøre forsøk på å oppleve hele Roma på kortest mulig tid. Plukk deg gjerne ut noen ønskesteder og fordel disse over så mange dager som du har til rådighet. Husk at Roma «blir du ikke ferdig med». Kast en mynt i Trevifontenen, og du vil returnere til byen en gang.

Pave Frans

Selvfølgelig er Peterskirken et naturlig reisemål i Roma. Den ligger i utkanten av miniputtstaten Vatikanet, som vi ikke fikk besøke på ordentlig, men i følge vår flinke guide Amélie, hadde vi ene

foten i staten, så da var nok de fleste fornøyd likevel. Noen fra gruppen fikk seg en stor overraskelse denne første søndagen i mai. De ankom Petersplassen rundt lunsjtider og reagerte nok på at det var veldig mye folk til stede. Plutselig ble oppmerksomheten rettet mot en av bygningene og her viste det seg at pave Frans (på latin Franciscus) skulle holde sin vanlige søndagspreken. Visst nok var det flere enn 100 000 mennesker til stede.

Kan ikke unngås på besøk i Roma!

Amfiteateret Colosseum er nok like godt kjent i verden som selve byen Roma. Dette praktfulle bygget er kanskje første stoppested for alle som besøker byen. Colosseum ble bygget i løpet av 8 år i årene 72 – 80 e.Kr. Til sammen 10.000 slaver måtte til for å få bygget reist. Egentlig var dette krigsfanger.

Colosseum ble påbegynt av keiser Vespasian i 72 e. Kr. Den øverste 4. etasjen ble bygget av Titus, og amfiteateret ble innviet i år 80.

Bygningen forfalt i kristen tid, og deler av den ble ødelagt av et jordskjelv i 1349. Anlegget hadde marmorbenker med

sitteplass til over 50 000 tilskuere, ordnet etter rang, slik at de minst betydningsfulle – som kvinnene – satt øverst. Nærmest arenaen var det en losje for keiseren, hans



En statue av keiser Julius Cæsar, en av Romas største sønner.

familie og vestalinnene. Senatorenne satt også nederst. Alle fikk nummererte plasser. Billettene var trebrikker, der inngang, midtgang, rad og setenummer var risset inn. Systemet var så vellykket at opptil 70 000 mennesker kunne komme seg ut eller inn på få minutter. Noen bedre ordning er aldri funnet, slik at Colosseum er blitt prototypen for moderne sportsarenaer.

Arkitekten er ukjent. Bygningen er ellipseformet, og har en lengde på 188 m, er 155 m bred og 48 m høy

Interiørene er gått tapt, men det skal ha vært et plankegulv over rommene for scenemaskineriet. Colosseum var antikkens største amfiteater for dyre- og gladiator kamper. Disse pågikk til innpå 500-tallet.

Det helt spesielle med dette bygget er tilgjengeligheten. Det er til og med montert heis innvendig i bygget slik at besøkende med bevegelsesvansker kan

komme til høyere oppe i Colosseum, for å bedre kunne se og oppleve dette fantastiske byggverket.

Denne vakre bygningen er et viktig mål for besøkende til Roma. Pantheon, Alle guders tempel, er en av de best bevarte bygninger og mest betydningsfulle monumenter fra den romerske keisertidsarkitektur. Den ble trolig bygget i 120-årene e.Kr.

Trevifontenen (Fontana di Trevi) er den største og mest berømte fontenen i Roma. Fontenen fra barokken er vel 26 meter bred og 20 meter høy. Ved et besøk bør man ifølge legenden kaste en mynt over skulderen i fontenen. Dette vil bringe lykke og sikre at en får se Trevifontenen igjen seinere i livet.

Den vakre Trevifontenen sto ferdig i 1762. Blant figurene i fontenen er den mest sentrale, Havets konge, Neptun (av Pietro Bracci). Neptun er omgitt av sjøhester og to tritoner som prøver å holde styr på hestene.

En vandring i byen er en tur gjennom historien. Hele byen er spekket av ruiner som alle har en historie å fortelle. Jeg har beskrevet noen av de mest kjente stedene å besøke. Disse må en få med seg. Men ved å planlegge en senere tur kan en prøve å finne frem til de små skattene, de mindre kjente stedene. Vi besøkte restauranten l*Antico Casale la Carovana. Her ble det også funnet ruiner fra gamle tider når man begynte å grave i jorden. Så i tillegg til nydelig mat, fikk man med seg en oase i den lille parken som hører med.

En tur til den evige stad er absolutt å anbefale.

Med relativt få ord

REDIGERT OG TILRETTELAGT AV ROLF ØSTBØ

SENSASJONELT FUNN

Et arkeologisk funn kan vise seg å være en dokumentasjon på at vikinger levde i Nord-Amerika flere hundre år før Christopher Columbus' landkjenning i 1492! Funnet kan være et bevis på at vikinger befant seg sg knapt 500 kilometer fra det eneste stedet i Canada der forskere i dag er sikre på at de hadde tilholdssted. Arkeolog Sarah Parcak sier til Washington Post at dette enten er en ny kultur som til forveksling kan ligne på den norrøne, eller så er dette det vestligste norrøne funnstedet som noen gang er avdekket! (NTB).

TRUMP VS STONES

I 1989, altså for 27 år siden, jaktet The Rolling Stones på en konsertarena i Las Vegas. Eneste aktuelle bygningen som tilfredsstilte rockebandet, var et bygg som var Donald Trump-eid. Men Stones ville ikke assosieres med Trump. I kontrakten sto det derfor at Trump skulle holde seg unna på konsertdagen og ikke bruke Stones' nærvær på noen som helst måte. Men på konsertdagen satt Trump og snakket med media fra Stones-guttas presserom. Bandet ble forbannet. «Enten stikker han eller vi,» sa Keith Richards og smalt en kniv i bordet, noe som gjorde Trump forbannet. Først da Stones stilte med 40 muskuløse sikkerhetsvakter, væpnet med hockeykøller og skrutrekkere, forlot Trump sitt eget bygg. Det er LA Times som melder dette.

SJAKKFORBUD

Den øverste lederen for det religiøse rettssystemet i Saudi-Arabia slår fast at sjakk er forbudt i islam! Årsaken skal visstnok være at det (sjakk altså) oppmuntrer til gambling og tidssløsning. Saudi-Arabias stormufti, sjeik Abdulaziz al-Sheikh, kom med denne avgjørelsen i et TV-show hvor han utsteder fatwa (domsavsigelse utstedt av en ekspert på religiøs jus), som svar på spørsmål fra seerne. Slik vi ser det, vil sjakk sannsynligvis falle inn under samme kategori som andre mindre alvorlige «uvaner» som musikk. Sørvesten har stor forståelse for at stormuftien må stramme grepet på folket; når noen heller vil spille sjakk eller musikk, i stedet for å gjøre fornuftige ting, forteller det alt om hvor løssluppet alt er blitt i Saudi-Arabia. Gud bedre!

DE ABSOLUTT RIKESTE

Verdens 62 rikeste mennesker eier til sammen like mye som den fattigste halvdel av verdens befolkning. I 2010 måtte en samle de 338 rikeste for å få til samme fordeling!

DEN DYRESTE

Prisen for tretti sekunder av den dyreste reklametiden i den amerikanske Superbowl-finalen var 43 millioner kroner. Dette utgjør 1 430 000 kroner i sekundet!

MAT GÅR TAPT

En tredel av all mat som produseres i verden, går tapt på veien fra åkeren til spisebordet, melder *National Geographic!*

FOTOGRAFI AV «TITANIC»-ISFJELLET?

Et bilde av det som skal være isfjellet som senket Titanic, skal auksjoneres bort i Storbritannia. Prisen er ventet å bli på rundt 150 000 kroner! Det kornete svart/hvitt-bildet viser et spisst isfjell i rolig sjø, og er tatt av stuerten på Prinz Adalbert, ett av skipene som kom til unnsetning da Titanic sendte ut sitt SOS og sank i Nord-Atlanteren natt til 15. april 1912. Stuerten la i sin tid en lapp ved bildet. Der skrev han at at han tydelig så rød maling på isfjellet, og at det kunne se ut som om malingen kunne ha blitt etterlatt av skipet som skrapte mot isen.

BILLY THE KID?

Det finnes foreløpig bare ett garantert ekte bilde av Billy the Kid fra Det ville vesten. Men så fant amerikaneren Randy Guijarro nylig et ferrotyp (fotografi) av det som kan være den lovløse revolvermannen i en butikk i USA! Framtredende bildesamlere fra det gamle Vesten sier at det ikke er Billy, eller William H. Bonney som han egentlig het, og banden hans. Men John McWilliams, som er ekspert på gamle bilder, sier han «er omtrent 80 prosent sikker» på at det virkelig er ham! Hvis McWilliams antakelse er riktig, vil det trolig innbringe store penger: I 2011 ble det dokumentert ekte bildet av Billy the Kid solgt for over 16 millioner kroner!

KONTORETS SPALTE



Etter et lengre avbrekk prøver vi oss på nytt med en kontorets spalte, som skal gi interesserte lesere og medlemmer en pekepinn om hva Alf Are og jeg holder på med i arbeidstiden. Etter at Vigdis sluttet i 2014 har vi forsøkt å balansere prioriterte interessepolitiske oppgaver med stadig økende offentlige krav til rapportering så godt vi kan. Mange har helt sikkert merket at Vigdis ikke lengre jobber hos oss. På kontoret har vi i alle fall merket det og vi beklager sterkt at vi ikke har vært i så god stand til håndtere og besvare henvendelser som vi skulle ønsket. Kommunale myndigheter skiller ofte mellom det lovpålagte og det ikke lovpålagte når de skal rettferdiggjøre nedskjæringer og redusert tjenestetilbud. Vi har det på mange måter på samme måten; dersom rapporteringsfristene ikke overholdes til hver og en av de offentlige finansieringskildene, havner vi i alvorlig trøbbel. Det går ikke. Slik rapportering er å regne som lovpålagt. Det «ikke-lovpålagte» hos oss har kanskje vært informasjonsflyten, og som derfor har blitt mest skadelidende etter at Vigdis sluttet. Nyhetsbrev og oppgradert hjemmeside har uteblitt.

Men nå er sistnevnte endelig på plass og der vil vi legge ut informasjon om hva som skjer i regionens regi. I april hjalp vi f.eks. NHF Bergen med å arrangere et offentlig møte om Brukerstyrt Personlig Assistanse. Referatet fra møtet har vi lagt ut på hjemmesiden vår. Møtet inngikk i prosjektet «Faglig forsvarlig, fleip eller fakta, som vi har presentert i en tidligere utgave av Sørvesten. Siste nytt om det prosjektet er at Institutt for sosialfag ved universitetet i Stavanger har sendt inn en søknad til Extrastiftelsen sammen med oss, som vi får svar på i november. Prosjektet har bl.a til hensikt å finne ut av hva kommunene legger i begrepet «Faglig forsvarlig» når vedtak fattes. Vi krysser fingrene for at søknaden blir innvilget. Det var ellers rimelig god oppslutning om de to områdemøtene vi arrangerte, på Sola 7. april og i Bergen 4. mai. Tema på begge møtene var bl.a. hva slags samfunnsoppdrag medlemmene ser for seg at vi skal ha i fremtiden. Neste fase er hvordan vi skal organisere oss for å sette samfunnsoppdraget ut i livet og vil bli tatt opp på bred basis på ledersamlingen 8-9 oktober.

Protokollene fra regionstyrets møter vil også bli lagt ut på hjemmesiden vår fortløpende, omtrent fire til seks i året. Ellers har vi gjennom SAFO Sørvest paraplyen i løpet av våren arrangert fire samlinger for til sammen mer enn 50

brukerrepresentanter i de kommunale rådene i de to fylkene våre. I Hordaland samarbeidet vi med FFO, mens i Rogaland gjorde vi det selv. I Rogaland inviterte vi også tillitsvalgte til å delta på samlingene. Hensikten var i første rekke å styrke kontakten representantene seg i mellom og mellom dem og SAFO Sørvest. I Hordaland gjaldt den målsettingen selvsagt også FFO. Den siste samlingen arrangerte vi på Forus 11. mai med 23 deltakere fra Sauda i nord til Egersund i sør. Vi måtte imidlertid avlyse eller utsette ut samlinger på ubestemt tid pga for få påmeldte. Da vi undersøkte årsakene til den lave påmeldingen på noen av samlingene oppdaget vi at en rekke kommuner ikke hadde oppnevnt rådene helt ut februar/mars 2016. På Forus 11. mai holdt forbundsleder i Norsk Forbund for Utviklingshemmede, Jens Petter Gitlesen innlegg om skole og utdanning, boligpolitikk og brukerrepresentasjon. Sigbjørn Husøy fra Rogaland fylkeskommune holdt innlegg om universell utforming.

For å bote noe på informasjonsgapet som vi vil tette igjen så snart som mulig, følger her noen arrangementer og datoer det kan være verdt å bite merke i, for interesserte lesere og medlemmer:

- 1) Funkisdagen 2016, lørdag 20. august på torget i Stavanger. Her er regionleder Kjell Inge Bringedal og nestleder Guri Anne Egge tungt involvert.
- 2) Storbyweekend i Stavanger i tilknytning til Funkisdagen 2016.
- 3) Likepersonssamling, 30. september til 2. oktober, regi av likepersonsutvalget ved leder Dag Einar Liland.
- 4) Ledersamlingen 2016, 8-9 oktober, der den nye organisasjonsstrukturen vil bli debattert.
- 5) Juleavslutning siste helg i november og/eller første helgen i desember. Regionstyret ønsker å vite om lagene ønsker at regionen skal arrangere en felles juleavslutning for lagene i begge fylkene, i Haugesund, eller to juleavslutninger, en i hvert fylke, for å unngå lengre reiser og overnatting. Regionkontoret vil kontakte tillitsvalgte for å lodde stemningen for det ene eller det andre alternativet. Regionen har dessverre ikke økonomi til å ta kostnadene, men vi hjelper gjerne til med å arrangere det, forutsatt at mange nok er med.

Inntil videre; beste hilsen og snarlig god sommer fra Arild og Alf Are på regionkontoret

B E R G E N


 Fabrikkgaten 3, 5059 Bergen
 tlf. 417 99 417
 www.asplanviak.no

Grieg Group Resources AS
 Pb. 781, 5807 Bergen
 Tlf. 55 57 67 00

O D D A

Skarsmo Mat og Hytteservice AS
 5763 Skare
 Tlf. 53 64 51 11 • Fax. 53 64 39 06

U L V I K

Ulvik Herad
 5730 Ulvik
 Tlf. 56 52 70 00

O S T E R Ø Y

Maskinentreprenør Ole Markussen og Sønner AS
 5283 Fotlandsvåg
 Tlf. 97 53 18 43


 www.byggilone.no

S T O R D


 Energi til utvikling
 Pb. 24, 5401 Stord, Tlf. 53 49 60 00, www.skl.as


 5400 Stord • Tlf. 05555
 Fax. 53 45 68 01 • www.spv.no

V A K S D A L


 Vaksdal kommune
 Tlf. 56 59 44 00
 www.vaksdal.kommune.no

A S K Ø Y

M.T.V. Bygg og Eiendom AS
 5300 Kleppeto, tlf. 92 01 87 52

S T O R D

Apotek 1 Stord 224
 Postboks 430, Skøyen, 0213 Oslo, Tlf. 53 45 60 30

H A U G E S U N D


 Gjenvinning
Franzefoss Gjenvinning AS - Haugesund
 Tlf. 52 70 73 70 - www.franzefoss.no

S A N D N E S


 NORSK ETIKETT

S T A V A N G E R


 ressursvennlig gjenvinning
 - trygge produkter


 Ei soleklart valg!
 Persienne • lamellgardiner • rullegardiner
 liftgardiner • panelgardiner • plisségardiner
 Tlf. 51 85 99 00 • www.t-aasen.no

K A R M Ø Y

Haaland & Thuestad AS
 Sundv. 22, 4250 Kopervik, Tlf. 52 85 12 55

S O L A

Sola Taxi
 4097 Sola, tlf. 51 65 04 44

S T A V A N G E R

Kiropraktisk Klinik AS
 4006 Stavanger, Tlf. 51 89 60 55


Cowi AS
 4016 Stavanger, Tlf. 02694

T I M E

Bryne Rør A/S
 4340 Bryne, tlf. 51 77 82 00

Jærtun Lutherske Friskule
 4349 Bryne, tlf. 51 48 47 44

Advokat Målfrid Ølberg
 4349 Bryne, tlf. 51 77 94 00


 Det Norske Veritas AS
 4007 Stavanger
 Tlf: 51 50 60 00
 www.dnvgl.com

Norges Handikapforbund Sørvest

-alfabetisk lokallagsliste

ALF HORDALAND
 v/Fred Gunnar Eide
 99 35 88 86
 fgueid@online.no

HBF HORDALAND
 v/Jørgen Titlestad
 41 56 49 16
 hordaland@hbf.no

HBF ROGALAND
 v/Mette Aske
 954 92 002
 mette.aske@lyse.net

HORDALAND POLIOLAG
 v/Liv Grethe Markussen
 481 26 667
 livgmar@online.no

ROGALAND POLIOLAG
 v/Kjell Inge Bringedal
 90 91 75 22
 kbrin@haugnett.no

LARS HORDALAND
 v/Marius Loftheim
 55 31 22 64
 loftheim@gmail.com

LARS ROGALAND
 v/Geir Inge Sivertsen
 917 77 639
 ginsive@online.no

LFA HORDALAND
 v/Gisle Hagenes
 90 66 56 42
 gihage@online.no

LFN HORDALAND
 Henvendelser rettes til NHF Sørvest v/ Arild Birkenes

LFN ROGALAND
 v/Regionkontoret
 95 02 65 26
 nhf.soerwest@nhf.no

LFS HORDALAND
 v/Hans Henrik Tøsdal
 91 86 60 74
 hans@avantic.no

LFS ROGALAND
 v/Regionkontoret
 95 02 65 26
 nhf.soerwest@nhf.no

LKB HORDALAND
 Henvendelser rettes til NHF Sørvest v/ Arild Birkenes

LKB ROGALAND
 v/Inger Marie O Tjøstheim
 91 77 10 29
 ingermot@lyse.net

NHF BERGEN
 v/Astrid Tangerås
 93 40 74 20
 astrid.tangeras@hotmail.com

NHF BØMLO
 v/Elsa Ingunn Kvarven
 534 21 047
 asbjorg.husevik@bomlo.kommune.no

NHF HÅ
 Henvendelser rettes til NHF Sørvest v/ Arild Birkenes

NHF KARMØY
 v/Kjell Inge Bringedal
 90 91 75 22
 kbrin@haugnett.no

NHF KLEPP OG TIME
 v/Sissel Løchen
 919 19 771
 nhf.klti@lyse.net

NHF MELAND
 v/Anne-Berit Kolås
 56 17 08 06
 kokolaas@online.no

NHF NORD-ROGALAND
 v/Åse Kallevik
 918 11 714
 aas-kall@online.no

NHF OS
 v/ Rita Samdal
 r.samdal@live.com

NHF SANDNES
 v/Per Langeland
 482 430 46
 per.langeland@c2i.net

NHF STAVANGER
 v/Anne Marie Auestad
 90 60 07 39
 am.auestad@getmail.no

NHF ULVIK
 v/Björg Midtbø
 56 52 63 42

NHF VOSS
 v/Torstein Sausjord
 957 92 195
 bjoergho@online.no

NHF ØYGARDEN
 v/Magne Rossnes
 951 12 634
 magross@online.no

NHFU SØRVEST
 v/ Anette Tranøy
 anette.t@live.com

KONTAKTPERSONORDNING

LFA ROGALAND
 v/Jorunn Svanevik
 95 11 51 92
 josvane@haugnett.no

KVINNHHERAD KOMMUNE
 v/Nils Magne Kloster
 906 72 839
 nilsmagne.kloster@knett.no

OSTERØY KOMMUNE
 v/Aksel Låstad
 901 89 528
 aksla119@online.no

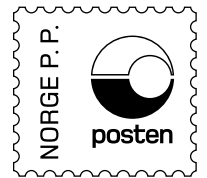
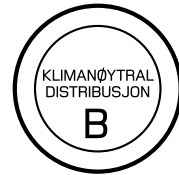
RANDABERG KOMMUNE
 v/Tone Edvardsen
 911 13 403
 tone.edvardsen@broadpark.no

SOLA KOMMUNE
 v/Per Åge Øglænd
 975 29 601
 oglænd@netcom.no



SUDOKU LØSNING

5	7	3	1	6	2	8	9	4
4	9	8	3	7	5	6	2	1
1	6	2	9	4	8	3	5	7
2	8	1	7	5	4	9	3	6
7	3	6	2	9	1	5	4	8
9	5	4	8	3	6	7	1	2
8	2	7	5	1	3	4	6	9
6	1	5	4	8	9	2	7	3
3	4	9	6	2	7	1	8	5



Returadresse:
Norges Handikapforbund Sørvest
Postboks 93, Nesttun, 5852 Nesttun



Et hav av plass. Helt sikkert.

Volkswagen Caravelle har et hav av plass for hele familien og er blant de mest komfortable og sikre bilene på markedet. I Caravelle blir lange reiser med familien en drøm.

Volkswagen Caravelle leveres som personbil fra 5 til 9 seter og er godt egnet for tilpassing til individuelle behov. Naturligvis kan Caravelle leveres med innovative løsninger som 4MOTION firehjulsdrift eller med DSG-automatgir. På toppmotoren 2,0 TDI 180 hk kan du også få kombinasjonen DSG og 4MOTION! Stikk innom din Volkswagenforhandler, så forteller vi deg mer!



Drivstofforbruk blandet kjøring: 0,69–0,88 l/mil. CO₂-utslipp 179–232 g/km. Pris fra 578.700,- veil. levert Oslo inkl. lev.omk. Frakt utenfor Oslo og årsavgift kommer i tillegg. Avbildet modell kan ha utstyr utover standard.